

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski

w sprawie **M. P.**
o zadośćuczynienie za krzywdy wynikłe w związku z pozbawieniem wolności
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron
(art. 535 § 3 k.p.k.),
w dniu 4 czerwca 2025 r.,
kasacji pełnomocnika
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 16 stycznia 2025 r., sygn. akt II AKa 248/24
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 17 lipca 2024 r., sygn. akt III Ko 762/23

postanowił:

- 1) oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;
- 2) obciążyć M. P. obowiązkiem ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie kasacyjne.

[JJ.]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie, wyrokiem z 17 lipca 2024 r., sygn. III Ko 762/23, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz M. P. kwotę 25 000 zł tytułem

zadośćuczynienia za krzywdy wynikłe z pozbawienia wolności jego ojca W. P. w okresie od 8 czerwca 1946 r. do 20 sierpnia 1946 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie, po rozpoznaniu apelacji oskarżyciela publicznego (podważał ustalenia faktyczne w sprawie) i pełnomocnika wnioskodawcy (kwestionował wysokość zadośćuczynienia), wyrokiem z 16 stycznia 2025 r., sygn. akt II AKa 248/24, zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji i oddalił wniosek M. P.

Kasację od orzeczenia Sądu odwoławczego wniósł pełnomocnik wnioskodawcy. Wskazał w niej na rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na nierzetelnej kontroli apelacyjnej i w efekcie wydanie orzeczenia reformatoryjnego na niekorzyść wnioskodawcy i wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu apelacyjnym.

W odpowiedzi na kasację Prokurator Okręgowy w Szczecinie postulował oddalenie jej jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna.

M. P. zażądał zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, zgodnie z którym osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wydania lub wykonania orzeczenia albo decyzji. W razie śmierci tej osoby uprawnienie to przechodzi na małżonka, dzieci i rodziców. Z powołanego przepisu wynika wprost, że przedmiotowa rekompensata przysługuje osobie aresztowanej (bądź małżonkowi, dzieciom i rodzicom w przypadku śmierci aresztowanego), wobec której aparat państwowy zastosował surowy środek przymusu w postaci pozbawienia wolności jako formę odwetu za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Sąd Apelacyjny ustalił, że wnioskodawca nie spełnił przesłanek umożliwiających otrzymanie dochodzonego zadośćuczynienia, dlatego, że jego

ojca aresztowano za obrazę Rządu Rzeczypospolitej i brak podstaw do przyjęcia, że było to związane z działalnością W. P. na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego albo z przynależnością do Armii Krajowej. Wniosek taki był w pełni uprawniony, co jest związane z zapisem w terminarzu spraw prowadzonych przez Wydział Urzędu Bezpieczeństwa Państwa w Poznaniu, w którym powód aresztowania był skrupulatnie odnotowany.

Nie ma żadnych wątpliwości co do tego, że W. P. był aresztowany przez Urząd Bezpieczeństwa w Poznaniu od 8 czerwca do 8 sierpnia 1946 r. Warto podkreślić, że nie ma miejsca na negowanie krzywdy jaką przeszedł człowiek pozbawiony wolności bez nakazu aresztowania i w żadnym stopniu nie umniejszając bezprawia takiego postępowania aparatu państwowego zasługującego na potępienie, nie zapominając również o tym, że przetrzymywanie tego człowieka w odosobnieniu trwało ponad dwa miesiące i prawdopodobnie, jak wynika z przekazu potomka aresztowanego, powiązane było ze stosowaniem przemocy, to jednocześnie nie można rozpoznając tę sprawę pominąć faktów wynikających z zachowanych dokumentów zamieszczonych w aktach od str. 9. Opierając się właśnie na nich można było uznać, że nie było podstaw do przyjęcia, iż bezpośrednią przyczyną aresztowania W. P. była działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego lub przynależność do Armii Krajowej, a tylko w takiej sytuacji, w świetle art. 8 ust. 1 ustawy lutowej uzasadnione było zasądzenie dochodzonego przez M. P. zadośćuczynienia na jego podstawie.

Nie podając w wątpliwość deklarowanego przez wnioskodawcę udziału W. P. w walce na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, polegającej na świadomym i celowym podejmowaniu działań zmierzających do odzyskania przez Polskę niezawisłości, suwerenności i samostanowienia, trzeba dobitnie stwierdzić, że „obraza Rządu Rzeczypospolitej”, której się dopuścił mogła być przejawem nieposłuszeństwa, oporu wobec władzy czy nawet krytyki jej nie powiązanej z tą działalnością niepodległościową i w związku z tym orzeczenie o odmowie zasądzenia zadośćuczynienia zgodnie z wnioskiem M. P. zasługiwało na aprobatę. Prawidłowo ustalono w toku postępowania odwoławczego, że brak jest dowodów związku pomiędzy prowadzoną działalnością a aresztowaniem ojca wnioskodawcy. Analiza pisemnych motywów wyroku Sądu odwoławczego nie potwierdziła

zasadności uchybień dotyczących przeprowadzonej kontroli instancyjnej z art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., ani rażącego naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów. Sąd odwoławczy przeprowadził kompletną kontrolę odwoławczą zaskarżonego wyroku i wszystkie zarzuty poddał starannej ocenie, dochodząc do wniosków, które nie mają charakteru dowolnego.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej orzeczenia.

[J.I.]

[a.ł]